

Penttjärvi Johanna

27.4.2026

Asia: HE 75/2026 vp.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (teollisuuspäästädirektiivin täytäntöönpano)**Yleistä**

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, jolla pannaan täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin muutokset kansallisesti. Pidämme esityksen tavoitteita lähtökohtaisesti kannatettavina. On tärkeää, että ympäristönsuojelun korkea taso turvataan ja että teollisuuden sääntely tukee samanaikaisesti päästövähennyksiä, resurssitehokkuutta, investointeja ja puhdasta teollista siirtymää Suomessa.

Kemianteollisuus pitää myönteisenä, että hallituksen esityksessä näkyy useita teollisuuden valmistelussa esiin nostamia peruslinjauksia. Esityksessä korostuvat BAT-päätelmiin perustuva päästöraja-arvojen arviointi, vettä koskevien ympäristötehokkuuden raja-arvojen sääntely sekä mahdollisuus ottaa huomioon kustannusten ja saavutettavien ympäristöhyötyjen suhde. Näitä ratkaisuja voidaan pitää hyvinä.

Samalla katsomme, että esitystä on tarpeen tarkentaa joiltain osin, jotta toimeenpano olisi ennakoitavaa, EU-oikeuden kanssa johdonmukaista ja käytännössä toteuttamiskelpoista.

Yhteenvetona

Kemianteollisuus ry korostaa, että teollisuuspäästädirektiivin kansallisen toimeenpanon tulee olla ympäristönsuojelun kannalta vaikuttavaa, mutta samalla oikeasuhtaista, ennakoitavaa ja EU-sääntelyn kehityksen kanssa johdonmukaista mahdollistaen suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyyn ja ympäristön suojelemisen.

Toiveemme tarkennuksista:

- poistetaan tai lievennetään ne velvoitteet, joita EU:n Ympäristö Omnibus -ehdotuksessa ollaan poistamassa tai keventämässä
- poistetaan kansallinen lisäsääntely ja täsmennetään kirjauksia tulkinnanvaraisuuksien välttämiseksi, (pykälät 74 ja 77)
- rajataan direktiivilaitoksia koskevat velvoitteet koskemaan yksinomaan direktiivilaitoksia (53 §:ään)
- täsmennetään siirtymäsäännöksiä siten, että niiden soveltaminen on ennakoitavaa, tarkkarajaista ja direktiivin systematiikan mukaista / poistetaan olennainen muutos

1. Suhde Ympäristö Omnibus -ehdotukseen

Esityksessä on tunnistettu EU-tasolla vireillä oleva ns. Ympäristö Omnibus -kokonaisuus, jossa ehdotetaan muutoksia päivitettyyn teollisuuspäästädirektiiviin. Näihin muutoksiin sisältyy erityisesti teollisuuslaitosten ympäristöjärjestelmiä koskevien vaatimusten keventäminen sekä siirtymäsuunnitelmavelvoitteen poistaminen.

Johanna Penttjärvi

27.4.2026

Pidämme erittäin tärkeänä, että kansallinen sääntely on johdonmukaista ja ennakoitavaa suhteessa EU-sääntelyn kehitykseen. Tältä osin katsomme, että:

- niiltä osin kuin Ympäristö Omnibus -ehdotuksessa esitetään velvoitteiden poistamista, näitä velvoitteita ei tulisi sisällyttää kansalliseen lakiin tässä vaiheessa
- niiltä osin kuin velvoitteita ollaan lieventämässä, kansallisessa sääntelyssä tulisi jo nyt heijastaa tätä lievennettyä lähestymistapaa

Tämä koskee erityisesti seuraavia kokonaisuuksia:

- mahdollisuutta toteuttaa ympäristöjärjestelmä yritystasolla
- ympäristöjärjestelmän kemikaalivaatimusten keventämistä tai poistamista
- auditointivelvoitteen poistumista
- käyttöönottoaikataulun pidentämistä
- komission yhdenmukaisen raportointipohjan poistumista
- siirtymäsuunnitelmavelvoitteen poistumista

Perusteluna korostamme lupajärjestelmän oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta.

Mikäli kansalliseen lakiin sisällytetään velvoitteita, jotka EU-tasolla ollaan poistamassa tai olennaisesti keventämässä, syntyy merkittävä riski siitä, että:

- ympäristölupia myönnetään velvoitteilla, jotka todennäköisesti poistuvat lainsäädännöstä lähitulevaisuudessa
- lupaehtojen taso muodostuu tiukemmaksi kuin mitä kansallinen lainsäädäntö myöhemmin edellyttää
- toiminnanharjoittajille aiheutuu tarpeetonta hallinnollista ja taloudellista rasitetta; toiminnanharjoittajan kilpailukyky ja kannattavuus laskee, kilpailutilanne on eri maissa erilainen, jos esim. Suomessa pitää julkaista ympäristöjärjestelmä ja Ruotsissa ei. Myös lainsäätäjien, valvojien ja muiden tahojen resursseja hukataan, jos otetaan käyttöön parin kolmen vuoden velvoitteita.

Pidämme perusteltuna lähestymistapaa, jossa nyt poistetaan ne velvoitteet, joiden poistamista EU-tasolla esitetään, ja tarvittaessa täydennetään kansallista sääntelyä myöhemmin, mikäli EU-sääntelyn lopullinen sisältö sitä edellyttää. Tällainen menettely olisi sääntelyn ennakoitavuuden, suhteellisuuden ja hallinnollisen tehokkuuden kannalta perusteltu ja tukisi yritysten toimintaedellytyksiä.

2. Kansallisessa säätämisessä direktiivin kirjauksissa pysyminen

On tärkeää, että kansallisessa säätämisessä pidetään kiinni direktiivin hengestä ja kirjauksista, ja ettei säädetä ns. Suomi-lisää. Läpi prosessin Kemianteollisuus on ollut huolissaan, että ympäristönsuojelulakiin tulee kirjauksia, jotka jättävät joko liiallista tulkinnanvaraa yksittäiselle viranomaiselle tai jotka ovat velvoitteiltaan tiukempia kuin mitä direktiivissä on kirjattu, eli kansallista lisäsääntelyä. Tästä keskeisinä esimerkit pykälistä 74 ja 77.

Tulkinnanvara: Ympäristönsuojelulain 77 § - toiminnanharjoittajan selvityksen huomioiminen

Esityksessä ehdotettu 77 § ei ole riittävän täsmällinen suhteessa teollisuuspäästödirektiivin vaatimuksiin.

Katsomme, että pykälää tulisi täsmentää siten, että lupaharkinnan **tulee perustua** toiminnanharjoittajan esittämään selvitykseen päästötasoista ja päästöraja-arvojen tasosta.

Johanna Penttjärvi

27.4.2026

Nykyinen muotoilu jättää tulkinnanvaraa sille, onko selvityksen huomioon ottaminen viranomaiselle harkinnanvaraista. Direktiivin systematiikan kannalta on kuitenkin keskeistä, että:

- lupamääräysten asettaminen perustuu tapauskohtaiseen arvioon
- toiminnanharjoittajan teknis-taloudellinen selvitys muodostaa olennaisen osan tätä arviointia
- päästöraja-arvojen asettamisessa voidaan ottaa asianmukaisesti huomioon myös tekninen toteutettavuus, kustannustehokkuus sekä toiminnan kokonaisympäristövaikutukset

Pidämme tärkeänä, että pykälän sanamuoto on velvoittava eikä pelkästään mahdollistava. Tämän vuoksi ehdotamme, että 77 §:ää täsmennetään siten, että **lupaharkinnan tulee perustua toiminnanharjoittajan esittämään selvitykseen päästötasoista ja päästöraja-arvojen tasosta.**

Tämä lisäisi sääntelyn selkeyttä, vähentäisi tulkinnanvaraisuutta ja vahvistaisi sitä, että lupaharkinta perustuu aidosti tapauskohtaiseen teknis-taloudelliseen arvioon.

Kansallinen lisäsääntely: vertailuarvojen rooli lupaharkinnassa, 74 §

Direktiivin mukaisesti vertailuarvojen rooli on ympäristöjärjestelmissä, ei lupaharkinnassa.

Komission Q&A:ssa on todettu, ettei vertailuarvojen paikka ole lupaharkinnassa.

The legal implications: a BAT-AEPL needs to be reflected in the permit whereas the benchmark is to be reflected in the EMS, not in the permit (see Q6). This means that benchmarks are not subject to compliance assessment by the competent authorities. Benchmarks are to be taken into account by an operator to set objectives and 9 performance indicators in the EMS, which means that the operator must consider them, while retaining the possibility to diverge from them in justified cases. Objectives and performance indicators will allow the operator to evaluate and track over time the performance of the installation. An objective or performance indicator being exceeded does not mean that there is a non-compliance but indicates that more effort is needed towards their achievement.

Benchmarks are not subject to compliance assessment by the competent authorities!

Näin ollen 74 § Energian käytön tehokkuutta koskevat määräykset -osiosta tulee poistaa: 74 a §:n 2 momentin mukaisia vertailuarvoja, jos tällaisia on asetettu toimialaa koskevissa päätelmissä.

Kyse on lupaharkinnassa kansallisesta lisäsääntelystä.

3. Direktiivilaitoksia koskevien velvoitteiden kohdentuminen

Esityksessä on kohtia, (mm. viittaukset 53 §:ään), joissa direktiivilaitoksia koskevia velvoitteita voi soveltaa myös muihin kuin direktiivilaitoksiin, esimerkiksi viittausten kautta.

Pidämme tätä ongelmallisena ja katsomme, että:

- teollisuuspäästädirektiiviin perustuvat velvoitteet tulee kohdentaa ainoastaan direktiivilaitoksiin
- kansallisen luvituksen piirissä oleviin muihin laitoksiin ei tule ulottaa direktiivin mukaisia velvoitteita ilman erillistä, selkeää ja nimenomaista kansallista perustetta

Muutoin riskinä on:

- sääntelyn soveltamisalan laajeneminen yli direktiivin vaatimusten eli käytännössä ns. gold-plating
- luvituksen ennakoitavuuden heikkeneminen

Johanna Penttjärvi

27.4.2026

- toiminnanharjoittajien eriarvoinen kohtelu

Pidämme tärkeänä, että esityksen säännösrakennetta tarkastellaan tältä osin vielä huolellisesti ja varmistetaan, etteivät direktiivilaitoksia koskevat velvoitteet laajene tulkinnanvaraisesti muihin laitoksiin.

4. Siirtymäsäännökset

Siirtymäsäännösten on vastattava direktiiviä, minkä toiminnan olennaista muutosta koskeva lupa-asia ei saa laukaista kaikkien päästömääräysten tarkistamista.

Kemianteollisuuden näkökulmasta siirtymäsäännösten tulee olla selkeitä, tarkkarajaisia ja direktiivin rakenteen kanssa johdonmukaisia. On tärkeää, että uusien vaatimusten soveltaminen kytkeytyy ennakoitavasti niihin tilanteisiin, joissa se on EU-sääntelyn perusteella tarkoitettu sovellettavaksi. Siirtymäsäännösten ei tule johtaa siihen, että uusia velvoitteita sovelletaan kansallisesti laajemmin tai aikaisemmin kuin direktiivin systematiikka edellyttää.

Pidämme ongelmallisena, jos uusien säännösten soveltaminen laajenee yleisiin luvanmuutostilanteisiin tavalla, joka heikentää oikeusvarmuutta. Tämä voi aiheuttaa toiminnanharjoittajille epäselvyyttä siitä, missä vaiheessa uusia velvoitteita tosiasiallisesti aletaan soveltaa ja millä perusteella lupaehtoja voidaan muuttaa.

Kemianteollisuus katsoo, että siirtymäsäännöksiä tulisi täsmentää siten, että:

- poistetaan toiminnan olennainen muutos päästömääräysten tarkistamisen laukaisijana

Selkeä ja tarkkarajainen siirtymäsääntely on välttämätöntä investointiympäristön vakauden, lupajärjestelmän toimivuuden ja teollisuuden oikeusvarmuuden kannalta.

Näillä muutoksilla parannetaan sääntelyn ennakoitavuutta, EU-yhdenmukaisuutta, oikeusvarmuutta ja toimeenpanokelpoisuutta.

Kunnioittavasti,

Johanna Penttjärvi

Asiantuntija

Ympäristöpolitiikka ja biodiversiteetti

Kemianteollisuus ry